

КЗ БМР

Білоцерківська міська централізована бібліотечна система

ХРОНОС

Зошит IV

Матеріали засідання краєзнавчого клубу
17 листопада 2016 р.

Під загальною редакцією
Євгена Чернецького

Біла Церква
2016

ББК 26.89(4Укр-2Біла Церква)
Х 94

Четверте засідання краєзнавчого клубу "Хронос"
розпочалося 17 листопада 2016 р. о 15:00
в актовому залі Центральної бібліотеки
та тривало до 17:00

ЗМІСТ

СПИСОК УЧАСНИКІВ ЗАСІДАННЯ.....	5
СТАТТІ.....	7
Чернецький Є. Римські провінційні бронзові монети середини I – середини III ст. н. д. на Верхньому і Середньому Пороссі: знахідки з провінції Мезія	9
Стародуб О. Південна Київщина часів Української революції 1917- 1921 рр. на сторінках “Літопису Червоної Калини” (закінчення)... 17	
Ярмола О. Життєвий шлях Дмитра Леонідовича Похилевича.....	31
Мартиненко О. Міліція у Білій Церкві в 1920-х роках.....	43
Бурлака С. Історія зради партизанського загону під командуванням З. Шелеста: на матеріалах ГДА СБ України.....	51
Бондар А. Суспільно-політична і культурницька діяльність молоді Білої Церкви у середині 1940-х років.....	63
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	70

**Життєвий шлях
Дмитра Леонідовича Похилевича**

Цей короткий нарис є спробою ще раз повернутися до життєвого шляху неординарної особистості Дмитра Леонідовича Похилевича. Певна частина його життя (1922-1927 рр.) пов'язана з Білою Церквою, де він очолював тогочасний сільськогосподарський технікум (зараз Державний аграрний університет), працював у ньому викладачем, брав активну участь у громадському житті.

Ця робота спирається на дослідження Миколи Крикуна, надруковані в збірнику Львівського університету ім. Івана Франка "Центральна і Східна Європа в XV-XVIII століттях: питання соціально-економічної та політичної історії. До 100-річчя від дня народження професора Дмитра Похилевича". Для відтворення білоцерківського періоду діяльності використано історичні нариси в книзі колективу авторів — Володимира Власенка, Михайла Молоцького, Юрія Павловського, Бориса Кашкіна — "Білоцерківський державний сільськогосподарський інститут: 75 років: Минуле і сучасне", а також фотографії з фондів наукового архіву Білоцерківського державного аграрного університету. Поряд із науковими публікаціями для нарису використані оригінальні матеріали Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України та Державного архіву Київської області.

Дмитро Леонідович Похилевич народився 23 вересня (за новим стилем) 1897 р. в с. Водотії Радомишльського повіту Київської губернії (нині село належить до Коростишівського району Житомирської області) в родині селянина, який працював церковним сторожем. За словами Дмитра Леонідовича, батько його був сином Лаврентія Похилевича (1816-1893) — відомого українського краєзнавця, автора описів

поселень Київської губернії¹. Це твердження слід віднести до родинних легенд, адже Лаврентій Похилевич не був одруженим та помер бездітним.

З трьох років Дмитро залишився сиротою² — помер батько, а мати була виселена з церковної землі, сина залишила у своїх батьків — жителів того ж села і пішла батрачити та в найми³. З цього часу Дмитро живе у діда, допомагає йому у господарстві.

Цікаві спогади Дмитра Леонідовича (далі – Д. Л.) про часи дитинства, які безумовно вплинули на подальший вибір життєвого шляху, наводить М. Крикун: “Дальше моє життя протікало в родині діда і баби, які зазнали ще кріпацтва. Тут і проходили мої університети; почав з пасіння гусей, потім телят і свиней і т. д. Тут я пізнав селянське господарство, селянський побут, а з розповідей і тяжке селянське минуле. Дід у молоді роки ходив у чумачку і знав силу силенну народних пісень, приказок, дум. У святкові дні та зимові вечори він їх грав на сопілці, проказуючи слова. Це захопило мене”. “Я пізніше збирав народну творчість. На любов до народних пісень хорію і зараз”⁴.

¹ Крикун М. *Сторінки життєпису Д. Л. Похилевича* // Центральна і Східна Європа в XV-XVIII століттях: питання соціально-економічної та політичної історії. До 100-річчя від дня народження професора Дмитра Похилевича / За редакцією Л. Зашкільняка і М. Крикуна. — Львів : Львівський університет ім. І. Франка, 1998. — С. 7-8.

² Так згадує Д. Похилевич в своєму “Короткому життєпису” (документ не датовано, але виходячі із змісту, він був створений під час роботи в Білоцерківському технікумі). М. Крикун, посилаючись на архівні джерела (датовано 1945 р.) пише: “Коли Дмитрові було два роки, батько його помер від туберкульозу”. Ця розбіжність в віці пов’язана із тим, що ці відомості ґрунтуються на спогадах самого Дмитра Леонідовича.

³ Крикун М. *Сторінки життєпису Д. Л. Похилевича...* — С. 8.

⁴ Там само. — С. 8.

Початкову освіту Дмитро здобув у приходській школі⁵. Після її закінчення 1914 р. він вступив до вчительської семінарії у м. Коростишів Радомишльського повіту⁶. Під час навчання в семінарії брав участь у роботі підпільного (нелегального) українського учнівського гуртка⁷.

Лютневу революцію 1917 р. Д. Л., як і інші учні семінарії, зустрів, за його словами, “з великою радістю, сподіваючись, що вона принесе народу економічне й національне визволення. Учні семінарії вважали, що Центральна Рада, особливо після III універсалу, яким вона декларувала передачу землі селянам, восьмигодинний робочий день і контроль над виробництвом, задовольняє вимоги українського народу. У січні 1918 р. учні семінарії утворили для допомоги Центральній Раді загін. У квітні 1918 р. загін було розігнано німцями за виступ проти гетьмана Скоропадського”. У лютому-квітні 1918 р. Д. Л. працював учнем-телефоністом у коростишівській військовій частині Центральної Ради⁸.

Після закінчення семінарії Дмитро Похилевич вступив до Київського університету⁹ (невідомо, на який факультет), проте через відсутність коштів, потрібних для навчання у ньому, змушений був піти вчителювати. 18 серпня 1918 р. він був призначений на роботу у двокласну школу в с. Неморож

⁵ Особова справа Дмитра Леонідовича Похилевича // Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВОВ України), ф. 166, оп. 12, спр. 6183, арк. 3.

⁶ Крикун М. *Сторінки життєпису Д. Л. Похилевича...* — С. 8.

⁷ Особова справа Дмитра Леонідовича Похилевича... — Арк. 1, 3.

⁸ Крикун М. *Сторінки життєпису Д. Л. Похилевича...* — С. 9.

⁹ У “Короткому життєписі” та в “особовій справі”, складених під час перебування у Білій Церкві в 1920-х рр. (ЦДАВОВ України, ф. 166, оп. 12, спр. 6183, арк. 1, 3) Дмитро Похилевич згадує Київський інститут народної освіти, але він був утворений на базі Київського університету лише у 1920 р. (*Університет* // Киев. Энциклопедический справочник. — К.: Главная редакция Украинской Советской Энциклопедии, 1986. — С. 653).

Звенигородського повіту Київської губернії¹⁰. Пізніше, під час роботи в Білій Церкві відносно своєї основної професії та спеціальності Д. Л. зазначав: “учитель природник”. З 1918 р. він стає членом спілки “Робос” (робітників освіти)¹¹.

Але бурхливі військово-політичні події громадянської війни вірогідно примусили його змінити мирну учительську професію на військову. Як він зазначає “в 1919 році попав у полон до поляків звідки втік в кінці 1919 р.”. З 1920 р., крім учителювання, Д. Л. працює у радянських та професійних установах, бере участь у чисельних з’їздах¹².

У 1920 р. працює інструктором і завідувачим волнаросвітою в Рижонівській (?)¹³ волості на Київщині¹⁴.

24 квітня 1921 р. — стає членом повітвиконкому та завідувачим відділом народної освіти Звенигородського повіту, працює викладачем політдисциплін на педкурсах у місті Звенигородці¹⁵. Тут же, на початку 1921 р., вступає до КП(б)У¹⁶.

Як згадує Д. Похилевич: “Бажаючи працювати на сталій роботі пішов до Козачанського¹⁷ [сільськогосподарського. — О. Я.] технікуму ...”, де й працював політкомісаром (“політруком”)

¹⁰ Крикун М. *Сторінки життяпису Д. Л. Похилевича...* — С. 9.

¹¹ *Особова справа Дмитра Леонідовича Похилевича...* — Арк. 1.

¹² Там само. — Арк. 3.

¹³ М. Крикун пише “13 травня 1920 р. — стає вчителем Неморозької вищепочаткової школи і завідувачим волосної народної освіти (у Неморожі?)” (Крикун М. *Сторінки життяпису Д. Л. Похилевича...* — С. 9). Але все ж таки, мабуть, з огляду на попередні події, треба думати, що в цей час Дмитро Леонідович працює саме в Рижонівському повіті, і відомості вказані в особовій справі є вірними.

¹⁴ *Особова справа Дмитра Леонідовича Похилевича...* — Арк. 1 зв.

¹⁵ Крикун М. *Сторінки життяпису Д. Л. Похилевича...* — С. 9-10; *Особова справа Дмитра Леонідовича Похилевича...* — Арк. 1 зв., 3.

¹⁶ Квиток № 312523 (*Особова справа Дмитра Леонідовича Похилевича...* — Арк. 1, 3).

¹⁷ Село Козацьке Звенигородського повіту.

і викладачем тих же дисциплін¹⁸. А після його розформування — з 16 серпня 1922 р. — політкомісаром Київського зооветеринарного (ветеринарно-зоотехнічного) інституту¹⁹.

Звідси “в зв’язку з зміцненням периферії Губкомом, як знаючий село, був посланий до Білоцерківського техн[ікуму] на посаду політкома, бо верхушка техн[ікуму] тоді була скомпрометована процесом Козачої Ради у Києві і технікум розвалювався. З 1922 р. рівнобіжно виконую різні партійні обов’язки: [агітпропа], завна[...] школою, лектора й т. и.”²⁰.

Таким чином, на посаді політкомісара Дмитро Похилевич працює з 9 вересня 1922 р.²¹, а з 3 жовтня 1923 р. — згідно постанови губпрофосвіти — на посаді керуючого Білоцерківського сільськогосподарського технікуму²². Він також читає в технікумі лекції по історії класової боротьби і політекономії²³, проводить активну роботу по розбудові цього закладу. Він одружений, має дитину²⁴.

Під час роботи в Білій Церкві Дмитро Похилевич опікувався також роботою Білоцерківського окружного відділу “Аерохіму” — був головою правління²⁵.

10 квітня 1927 р. — працює заступником і тимчасовим завідуючим агітаційно-пропагандистським відділом окружного партійного комітету у м. Кам’янець-Подільський й викладачем

¹⁸ В “Особовій справі” дата роботи в цьому технікумі визначена 1921 роком (*Особова справа Дмитра Леонідовича Похилевича...* — Арк. 1 зв.). М. Крикун вказує іншу дату призначення — 7 травня 1922 року (Крикун М. *Сторінки життяпису Д. Л. Похилевича...* — С. 10).

¹⁹ ЦДАВОВ України, ф. 166, оп. 12, спр. 6183, арк. 1 зв., 3; Крикун М. *Сторінки життяпису Д. Л. Похилевича...* — С. 10.

²⁰ ЦДАВОВ України, ф. 166, оп. 12, спр. 6183, арк. 3 зв.

²¹ Крикун М. *Сторінки життяпису Д. Л. Похилевича...* — С. 10.

²² Білоцерківський державний сільськогосподарський інститут: 75 років: Минуле і сучасне / В. М. Власенко, М. Я. Молоцький, Ю. О. Павловський, Б. Й. Кашкін. — К. : Урожай, 1995. — С. 11.

²³ ЦДАВОВ України, ф. 166, оп. 12, спр. 6183, арк. 2.

²⁴ Там само, арк. 1.

²⁵ Держархів Київської обл., ф. 5572, оп. 1, спр. 2, арк. 82.

історії в Кам'янець-Подільському сільськогосподарському інституті (1927-1928 рр.).

У 1924-1926 рр., під час літніх зборів, числився на обліку у Білоцерківському військоматі ("середній політсостав") серед бійців 100-ї стрілецької територіальної дивізії (розташована у м. Біла Церква).

У 1924 р. Д. Л. завершив (?) екстерном навчання в Київському інституті народної освіти. Цей навчальний заклад відомий також під назвою "Київський вищий інститут народної освіти", постав у 1920 р. після закриття тоді ж Київського університету, на базі його історико-філологічного і фізико-математично-природничого факультетів та деяких інших навчальних закладів Києва. Складався з факультетів суспільної і професійної освіти. Навчання в ньому спершу тривало три, згодом — чотири роки. Який із цих факультетів закінчив Д. Л., невідомо.

З 12 жовтня 1928 р. Д. Л. — аспірант кафедри марксизму-ленінізму при Всеукраїнській академії наук у Києві. Перебування в аспірантурі він поєднував із завідуванням Київським будинком комуністичної освіти, 15²⁶ березня — 25 листопада 1930 р. — із завідуванням Київським інститутом народної освіти, а після реорганізації останнього, з 1 вересня по 26 листопада 1930 року — із завідуванням Інститутом професійної освіти, в якому був і доцентом історії України.

Під час перебування у КІНО (анкетний лист від 26 листопада 1929 року) поєднував основну діяльність з роботою у партшколах. Свою спеціальність в цей час Д.Л. визначає як "історик". Володіє українською, російською, польською мовами. На цей час друкованих робіт немає. Одружений, має дитину.

З 26 листопада 1930 р. до кінця 1934 р. життя Д. Л. пов'язане з Харковом — столицею України. Тут він з липня 1931 р. продовжував навчання в аспірантурі — при Всеукраїнській асоціації марксистсько-ленінських науково-дослідних інститутів, створеній за постановою ЦК КП(б)У від 28 червня того ж року на

²⁶ У М. Крикуна — 6 березня 1930 р.

базі економічного, філософсько-соціологічного та історичного відділів Українського інституту марксизму-ленінізму, — у зв'язку із влиттям у неї названої кафедри.

Аспірантуру він закінчив у лютому 1933 року. Згідно з виданим йому 19 березня того року свідоцтвом (підписаним наркомом освіти Дудником, завідуючим Укрнаукою Покровським і секретарем Нотовичем), де про це йдеться, Д. Л. після успішного захисту ним наукової праці "Армія і флот у революції 1917 року в Україні" одержав з 1 березня статус наукового співробітника.

У Харкові, як і в Києві, Д. Л. поєднував перебування в аспірантурі з адміністративною діяльністю. Від 26 листопада 1930 р. він — заступник завідуючого сектором науково-дослідної роботи в Народному комісаріаті освіти України, з 1 жовтня 1931 р. — заступник керівника сектору науково-дослідної роботи, інспектор науково-дослідних установ, в додаток до цього від 25 березня 1933²⁷ року — інспектор науково-дослідних музеїв.

З 1 квітня 1933 року Д. Л. звільняється з посади інспектора в справах наукових товариств і комітетів — заступник керівника сектору, в зв'язку з переходом на іншу роботу.

10 квітня 1933 р. Д. Л. було призначено директором і старшим науковим співробітником Науково-дослідного інституту історії української культури ім. академіка Дмитра Івановича Багалія. Інститут, створений у 1922 р., проводив дослідження в галузі археології, етнографії, історії, літератури, мистецтва, техніки, антропології тощо. То був порівняно значний заклад: у час, коли його очолював Д. Л., в ньому працювало до 50-60 наукових працівників і було до 40-50 аспірантів.

У січні 1934 р. Харківський міський комітет КП(б)У, вивчивши стан справ в Інституті, визнав втрату його керівництвом і партосередком "більшовицької пильності", яка значною мірою проявилася у недостатній боротьбі з

²⁷ У М. Крикуна 25 березня 1932 року.

націоналістичними елементами, і постановив у зв'язку з цим, серед усього іншого, зняти Д. Л. з посади директора та виключити з партії.

За політичних обставин, в яких він опинився, працевлаштуватися за фахом йому було неможливо. 13 лютого 1934 р. вдалося зайняти посаду заступника директора сільськогосподарської дитячої дослідної станції у Харкові. Тут він пропрацював до 1 вересня того ж року, коли звільнився, чи не за власним бажанням.

За словами Д. Л., його тягло до викладацької роботи у вищій школі, до наукової діяльності. Він розіслав до 25 листів у різні вузи Радянської України і Росії із пропозицією своїх послуг, з викладом того, що з ним сталося. Жодної відповіді з України не одержав, натомість з кількох російських міст надійшли позитивні відгуки. Д. Л. обрав місцем роботи Арзамаський учительський інститут, який діяв при Горьковському педінституті. Від 14 січня 1935 р. він — завідувач кафедри історії та викладач історії стародавнього світу і середніх віків у цьому інституті.

Тут він також розпочав і завершив свою кандидатську дисертацію "Аграрна реформа Сигізмунда Августа в історичній літературі", яку збирався захищати в одному з університетів, мабуть, у другій половині 1937 року.

Цей період в житті Д. Л. зовсім не відбитий у доступних на сьогодні дослідникам матеріалах. Можливо, що він використав цей час на остаточне оформлення дисертації й організацію її захисту, плануючи, напевно, після захисту влаштуватися на престижнішу, порівняно з учительським інститутом, роботу в педінституті або університеті.

Захистові у той час не суджено було відбутися. Не відбувся він і впродовж кількох наступних років: на початку 1938 р. Д. Л. спіткало велике лихо — він був заарештований у Горьковській області енкавеесівцями за (як стало йому відомо із заведеної на нього НКВС у зв'язку з арештом справи, з якою він мав щойно у 1962 р. змогу ознайомитися) безглуздим доносом на нього сусіда

по дому, в якому вони мешкали і нерідко вечорами вели бесіди, про те, що Д. Л. проявляє підозрілий інтерес і симпатії до Польщі, бо схвально відгукується про польську історичну літературу (яку використав для дисертації). Відреагувавши на донос, слідство пред'явило Д. Л. звинувачення у шпигунстві на користь Польщі. Не виключено, що при цьому слідство могло використати те, що сталося з Д. Л. у Харкові 1934 року.

Пощастило на слідчого, який співчутливо поставився до Д. Л., порадивши йому в жодному разі не визнавати звинувачення і не лякатися всерйоз, коли він, слідчий, на допитах у присутності інших осіб брутально намагатиметься вибити від Д. Л. зізнання, потрібні енкавеесівцям. Д. Л. повадився так, як підказав йому слідчий. Це, напевно, і врятувало йому життя. Без суду він був відправлений до Вятського концтабору, підпорядкованого НКВС, де, згідно з виданою йому там само 8 лютого 1940 р. довідкою, Д. Л. пробув з 22 лютого 1938 р. до 14 січня 1940 року.

Тут він спершу працював простим робітником на лісорозробках, а згодом, у зв'язку з поганим станом здоров'я — статистиком у конторі.

Звідси Д. Л. клопотав про повторне розслідування його справи. Його друга дружина Анна Михайлівна (перша дружина відмовилась виїхати з ним з України і ані разу не відвідала його в Росії), зі свого боку, наполегливо домагалася його визволення, побувала навіть з цього приводу на прийомі у голови Президії Верховної Ради СРСР Михайла Івановича Калініна. Старання їх обох увінчалися успіхом — наприкінці 1939 р. справу Д. Л. було переглянуто; він був звільнений із табору “у зв'язку із припиненням справи” (як було сказано у згаданій табірній довідці). Д. Л. вважав це цілковитою реабілітацією. Але чи було так насправді, невідомо.

Вийшовши на волю, Д. Л. мав намір продовжувати займатися викладацькою діяльністю у вищій школі. Проте, не будучи певний того, що посеред навчального року знайде таку

роботу у вузі, він, на пропозицію командування того ж табору, став працювати в управлінні останнього вільнонайманим.

З 14 серпня 1940 р. до 5 вересня 1944 р. Д. Л. — викладач педінституту у Свердловську. За сумісництвом (невідомо, коли саме) йому довелося працювати в тамтешньому Інституті журналістики. У педінституті він вів курс історії середніх віків і спецкурси з історії західних слов'ян. Згідно з характеристикою, виданою йому дирекцією цього інституту 21 вересня 1944 р., Д. Л. "зарекомендував себе як висококваліфікований лектор, що володіє великою ерудицією в галузі не тільки історії середніх віків, а й історичної науки в цілому.

Деякий період у Свердловську в роки війни Д. Л. педагогічну роботу поєднував з працею токарем на евакуйованому заводі авіаапаратури. Також він виступав з лекціями в госпіталях, їздив зі студентами на сільськогосподарські роботи.

10 вересня 1942 р. Д. Л. захистив виконану ще до арешту кандидатську дисертацію на вченій раді Свердловського університету ім. М. Горького. Диплом кандидата історичних наук, виданий Д. Л. ВАК АН СРСР, датовано 15 серпня 1945 року.

Невдовзі після захисту кандидатської дисертації Д. Л. стає доцентом. ВАК затвердила його в цьому званні 8 травня 1943 р., а атестат доцента датований 1 березня 1946 року.

Від 6 вересня 1944 р. до 26 жовтня 1945 р. Д. Л. працював завідувачем кафедри загальної історії в Ярославському педінституті, читав курс історії середніх віків і спецкурси. Перехід до м. Ярославль був, за його словами, викликаний необхідністю бути ближче до Москви, щоб можна було частіше наїздити для опрацювання матеріалів Литовської метрики в Центральному державному архіві давніх актів. Ці матеріали потрібні були Д. Л. для докторської дисертації, присвяченої вивченню селянства Великого князівства Литовського у XVI-XVII ст., над якою він активно працював у Свердловську ще, мабуть, до захисту кандидатської дисертації.

Після закінчення Другої світової війни Д. Л. "потягло, — як він зазначає, — на роботу у рідні місця" — на Україну. На його клопотання, наказом Всесоюзного комітету у справах вищої школи при Раді Народних Комісарів СРСР від 12 жовтня 1945 р. він був відряджений у Львівський державний університет ім. Івана Франка "на роботу з спеціальності". Народний комісаріат освіти України, зі свого боку, дав згоду на це його працевлаштування.

У Львівському університеті Д. Л. працює на посаді завідувача кафедри середніх віків до 1 липня 1949 року.

У 1949/50 навчальному році докторська дисертація "Державні селяни західних воєводств Великого князівства Литовського в XVI-XVII ст." була завершена. У травні 1950 р. її було подано до захисту в Інститут історії АН СРСР, у вересні 1951 р. заслухано на засіданні сектора, а 15 жовтня 1951 р. успішно захищено на засіданні вченої ради цього інституту. Рішенням від 28 червня 1952 р. ВАК МВО СРСР затвердила Д. Л. у вченому ступені доктора історичних наук.

З липня 1953 р. Д. Л. працює на посаді професора і завідувача кафедри історії південних і західних слов'ян Львівського університету. Керував він цією кафедрою безперервно до 6 квітня 1973 р., коли наказом ректора був звільнений з даної посади за власним бажанням — "за похилим віком". Невдовзі він звільняється і з посади штатного професора кафедри, але працює професором-консультантом.

У ніч з 28 на 29 травня 1974 р. Д. Л. не стало — гострий серцевий напад, що переріс у глибокий інфаркт, обірвав його життя.

Наукова діяльність Д. Л., крім лекційної та дослідницької, зафіксована в чисельних публікаціях: з 114 публікацій 31 здійснено українською мовою (загальним обсягом 57,65 друк. арк.), 3 — білоруською (1,3 друк. арк.), 2 — польською (3,5 друк. арк.), одну — угорською (0,8 друк. арк.), решта — російською.

Д. Л. виступав і як організатор історичної науки: був одним з керівників секцій на всесоюзних симпозіумах з питань аграрної

історії Східної Європи, відповідальним редактором наукового серійного збірника "Українське слов'янознавство" (від заснування його у 1969 році).

Враховуючи великий внесок Д. Л. у розвиток науки в Україні, указом Президії Верховної Ради УРСР від 26 квітня 1974 р. йому було присвоєно почесне звання "Заслужений діяч науки Української РСР"²⁸.

Література й джерела:

1. Білоцерківський державний сільськогосподарський інститут: 75 років: *Минуле і сучасне* / В. М. Власенко, М. Я. Молоцький, Ю. О. Павловський, Б. Й. Кашкін. — К. : Урожай, 1995. — 272 с.

2. Крикун М. *Сторінки життєпису Д. Л. Похилевича* // Центральна і Східна Європа в XV-XVIII століттях: питання соціально-економічної та політичної історії. До 100-річчя від дня народження професора Дмитра Похилевича / За редакцією Л. Зашкільняка і М. Крикуна. — Львів : Львівський університет ім. І. Франка, 1998. — С. 7-19.

3. Крикун М. *Науковий доробок Д. Л. Похилевича* // Центральна і Східна Європа в XV-XVIII століттях: питання соціально-економічної та політичної історії. До 100-річчя від дня народження професора Дмитра Похилевича / За редакцією Л. Зашкільняка і М. Крикуна. — Львів : Львівський університет ім. І. Франка, 1998. — С. 20-25.

4. *Особова справа Дмитра Леонідовича Похилевича* // ЦДАВОВ України, ф. 166, оп. 12, спр. 6183.

5. Державний архів Київської області, ф. Р- 5572, оп. 1, спр. 2, арк. 44-45 зв., 82, 95-96.

6. Киев. *Энциклопедический справочник*. — К. : Главная редакция Украинской Советской Энциклопедии, 1986. — 760 с.

²⁸ Крикун М. *Науковий доробок Д. Л. Похилевича* // Центральна і Східна Європа в XV-XVIII століттях: питання соціально-економічної та політичної історії. До 100-річчя від дня народження професора Дмитра Похилевича / За редакцією Л. Зашкільняка і М. Крикуна. — Львів : Львівський університет ім. І. Франка, 1998. — С. 20-25.

Наукове видання

Хронос. Зошит III
Матеріали засідання краєзнавчого клубу
11 серпня 2016 р.

Під загальною редакцією
Євгена Чернецького

Коректор Олена Бульда
Комп'ютерний набір авторів
Макет Є. Чернецького

На обкладинці та титульній сторінці вміщено
фото бронзової монети Вімінаціума
– столиці римської провінції Верхня Мезія
з портретом імператора Деція І Траяна

Підписано до друку 30.12.2016 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура "Palatino Linotype". Друк офсетний.
Зам. № 194.

Друк ТОВ "Білоцерківдрук"
М. Біла Церква, бульвар Олександрійський, 22,
Тел. 045-63-5-16-18